

Róòmù Mú Ìran náà Dúró—Nọ́nbà Mewáà

Ìjàkadì Ìkẹyìn: Ìwé Jóẹlì, Ìsubú New York, àti Ààmì Róòmù nínú Ìtàn Advent

Jeff Pippenger

2024-08-26

Ìjìyàn ikẹyìn tí mo fẹ́ mú papọ̀ pẹ̀lú àwọn àrìyànjìyàn ìtàn míràn nípa ààmì Róòmù nínú ìtàn Advent ni ìwé Joẹlì. Ìjìyàn náà ẹ̀lẹ́ lẹ́yìn September 11, 2001, àti pé láìka àwọn ipò àti àyíká àkókò náà sí, ó ẹ̀cé ẹ̀ ké kí a pàdànu díẹ̀ nínú àwọn kókó-ọ̀rọ̀ àrẹ̀kẹ̀rẹ̀kẹ̀ kan. Láti fi àwọn ipò àti àyíká wònyẹn sínú ọ̀nà tí yóò jẹ́ kí a lóye wọn dáadáa, ó yẹ́ kí a wo ìtàn àwọn Millerite. Ní August 11, 1840, àsoṭẹ̀lẹ̀ àkókò tí ó wà nínú Ìfihàn orí kẹ̀sàn-án, ẹ̀sẹ̀ kẹ̀ẹ̀dógún, ẹ̀.

A sì tú àwọn àngẹ̀lì mẹ̀rin náà sílẹ̀, àwọn tí a ti pèsè tán fún wákàtí kan, àti ojọ́ kan, àti oṣù kan, àti ọ̀dún kan, láti pa idámẹ̀ta ènìyàn. Ìfihàn 9:15.

Ẹ̀sẹ̀ náà fi “wákàtí kan, àti ojọ́ kan, àti oṣù kan, àti ọ̀dún kan” hàn gẹ̀gẹ̀ bí eni pé wọn dọ̀gba pẹ̀lú ọ̀dún ẹ̀gbẹ̀ta mẹ̀ta-dín-lógòrin àti ojọ́ mẹ̀ẹ̀dógún. Àwọn àngẹ̀lì mẹ̀rin náà ẹ̀sẹ̀ ẹ̀kókò tí Ìslámù díde sí agbára tí ó sì mú ogun wá sí Romu, bẹ̀rẹ̀ ní July 27, 1449. A pinnu ibi ibẹ̀rẹ̀ náà nípa lílo ibi iparí àsoṭẹ̀lẹ̀ àkókò míràn tí ọ̀dún ogòrùn-ún kan àti àádọ̀ta. Àsoṭẹ̀lẹ̀ àkókò àkókó tí ọ̀dún ogòrùn-ún kan àti àádọ̀ta ni a gbé kalẹ̀ nínú ìtàn ìyọnu àkókó, èyí tí ó sì tún jẹ́ ipè kàrùn-ún nínú Ìfihàn orí kẹ̀sàn-án. Nígbà tí àsoṭẹ̀lẹ̀ ọ̀dún ogòrùn-ún kan àti àádọ̀ta náà parí ní July 27, 1449, àsoṭẹ̀lẹ̀ àkókò tí a n gbé yẹ̀wò báyii bẹ̀rẹ̀, àti lẹ́yìn ọ̀dún ẹ̀gbẹ̀ta mẹ̀ta-dín-lógòrin àti ojọ́ mẹ̀ẹ̀dógún, àsoṭẹ̀lẹ̀ náà parí ní August 11, 1840.

William Miller ti lóye àwọn agbára inú Ìfihàn orí kẹ̀sàn-án gẹ̀gẹ̀ bí aṣojú Islam, àti kí ojọ́ Kejọ́lá, Oṣù Kejọ́, ọ̀dún 1840 tó dé, omọ ẹ̀gbé Miller kan tí a n pè ní Josiah Litch ẹ̀sẹ̀ ẹ̀kókò kan kalẹ̀ lóri ipilẹ̀ àsoṭẹ̀lẹ̀ náà, ní fifi hàn pé ní ọ̀dún 1840, Aṣẹ̀ Àgbáyé Ottoman yóò dọ́pin. Ojọ́ mewáà ẹ̀sẹ̀ ẹ̀kókò Kejọ́lá, Oṣù Kejọ́, ọ̀dún 1840, Litch tún àsoṭẹ̀lẹ̀ rẹ̀ ẹ̀ ní imúdójúiwọn àti itúnse pẹ̀lú idánimọ̀ pé kí í ẹ̀sẹ̀ ọ̀dún nikan tí àsoṭẹ̀lẹ̀ náà yóò ẹ̀, sùgbón ọ̀dún náà gan-an, ojọ́ náà, àti oṣù náà. Sister White sọ̀rọ̀ lóri ipa tí àsoṭẹ̀lẹ̀ Litch ní lóri ayé ẹ̀sìn àwọn Millerite nígbà tí ẹ̀sẹ̀lẹ̀ náà ẹ̀.

“Ní ọ̀dún 1840 imúṣe àsoṭẹ̀lẹ̀ míràn tí ó ẹ̀ pàtáki gidigidi mú ifẹ̀-inú káakiri díde. Ọ̀dún méjì ẹ̀sẹ̀ ẹ̀kókò èyí, Josiah Litch, ọ̀kan lára àwọn olúṣọ̀-àguntàn aṣáájú tí n wáásù ipadabọ̀ kejì, tẹ̀ àlàyé kan jáde lóri Ìfihàn 9, níbi tí ó ti sọ̀ tẹ̀lẹ̀ ìṣubú Ilẹ̀-ọ̀ba Ottoman. Gẹ̀gẹ̀ bí ẹ̀sẹ̀lẹ̀ rẹ̀, agbára yìi yóò bó lulẹ̀... ní ojọ́ kọ̀kànla oṣù Kejọ́, 1840, nígbà tí a lè retí pé agbára Ottoman ní Constantinople yóò fọ̀. Èyí sì ni, mo gbàgbọ̀, a ó rí i pé ó rí bẹ̀ gan-an.”

“Ní àkókò gan-an tí a ti sọ̀rọ̀ rẹ̀ ẹ̀sẹ̀ ẹ̀kókò, Tọ̀kì, nípasẹ̀ àwọn aṣojú rẹ̀, gba ààbò àwọn agbára alájoṣepọ̀ ilẹ̀ Yúróòpù, bẹ̀ ẹ̀ sì ni ó fi ara rẹ̀ sáábẹ̀ ẹ̀sẹ̀lẹ̀ àwọn orílẹ̀-èdè Kristẹ̀ni. Ẹ̀sẹ̀lẹ̀ náà mú àsoṭẹ̀lẹ̀ náà ẹ̀ ní pípé. Nígbà tí a mọ̀ ó, ọ̀pọ̀ ènìyàn ní idánilójú nípa ọ̀títọ̀ àwọn ilàna itumọ̀ àsoṭẹ̀lẹ̀ tí Miller àti àwọn alábaákẹ̀gbẹ̀ rẹ̀ tẹ̀lẹ̀, a sì fi imúnikúnlẹ̀ àgbàyanu kún igbẹ̀sẹ̀ iwáásù ibòwọ̀ Olúwa. Àwọn ọ̀kùnrin tí wọn ní ẹ̀kọ̀ gíga àti ipò darapọ̀ mọ̀ Miller, ní iwáásù àti ní títẹ̀jádẹ̀ àwọn èrò rẹ̀, àti láti 1840 sí 1844 ẹ̀sẹ̀lẹ̀ náà gbòòrò kánkán.” The Great Controversy, 334, 335.

Ífowósí rẹ sí ìṣẹ̀lẹ̀ yìí ni a ti kọlu leraléra ní ọ̀pọ̀lọ̀pọ̀ ọ̀nà jálẹ̀ àwọn ọ̀dún láti ọ̀wọ̀ àwọn Seventh-day Adventists ti Laodicea. Gégé bí ó ti rí pẹ̀lú “àkókò méje” àti “ìgbà gbogbo,” láti kọlu ọ̀títọ̀ yìí ni láti kọ àwọn ipilẹ̀ nàà sílẹ̀ gégé bí a ti Ẹ̀fihàn wọn lóri àwọn tábilì mímọ̀ méjèjì, àti pẹ̀lú àṣẹ̀ Èmí Àṣọ̀tẹ̀lẹ̀ nàà. Ìdí tí Satani fi Ẹ̀ṣẹ̀ láti ba ìgbẹ̀kẹ̀lé nínú itàn yìí jẹ̀ ní ọ̀nà púpọ̀.

Àṣọ̀tẹ̀lẹ̀ Litch lò “àwọn ilà̀nà itumọ̀ àṣọ̀tẹ̀lẹ̀ tí Miller gbà.” A fi ọ̀ye fún Miller nípa ẹ̀yà àkókò àṣọ̀tẹ̀lẹ̀, àti enikẹ̀ni tí ó bá ń Ẹ̀iyeméjì pé iránṣẹ̀ Miller dá lóri àkókò àṣọ̀tẹ̀lẹ̀, kò nílò ju kí ó tún wo àwọn àtẹ̀ Ẹ̀sájú ọ̀dún 1843 àti 1850 lọ láti fi múlẹ̀ pé bẹ̀ẹ̀ ni ó rí. Kí ojọ̀ kẹ̀rinlá, oṣù Kejo, ọ̀dún 1840 tó dé, àwọn tí ń tako àṣọ̀tẹ̀lẹ̀ Miller nípa ipadabọ̀ Kristi máa ń jiyàn pé a kò lè lo àkókò àṣọ̀tẹ̀lẹ̀ láti mọ̀ ìgbà tí Kristi yóò padà. Wọn sáà máa ń lo ọ̀rọ̀ inú Bíbẹ̀lì nípa pé a kò mọ̀ ojọ̀ tàbí wákàtí nàà, láti tako iránṣẹ̀ àti Ẹ̀ṣẹ̀ rẹ̀.

Ẹ̀sẹ̀bọ̀n ní ti ojọ̀ nàà àti wákàtí nàà, kò sí ẹ̀ni tí ó mọ̀ ọ̀, bẹ̀ẹ̀ ni kì í Ẹ̀ àwọn àngẹ̀lì ọ̀run, bí kò Ẹ̀ Baba mi nikan. Ẹ̀sẹ̀bọ̀n gégé bí ojọ̀ Noa ti rí, bẹ̀ẹ̀ ni dídé Ọ̀mọ̀ ẹ̀niyàn yóò rí pẹ̀lú. Nítorí gégé bí ó ti rí ní ojọ̀ wọ̀nyẹn tí ó Ẹ̀sájú ikún-omi, wọn ń jẹ̀, wọn ń mu, wọn ń gbéyàwó, wọn sì ń fi ọ̀mọ̀ wọn fúnni níyàwó, títí di ojọ̀ tí Noa wọ̀ inú ọ̀kọ̀ àábò; Wọn kò sì mọ̀ títí ikún-omi fi dé, tí ó sì gbá wọn gbogbo lọ; bẹ̀ẹ̀ ni dídé Ọ̀mọ̀ ẹ̀niyàn yóò rí pẹ̀lú. Nígbà nàà ni ẹ̀ni méjì yóò wà ní pápá; a ó gba ọ̀kan lọ, a ó sì fi èkẹ̀jì sílẹ̀. Mátíù 24:36–40.

Láika ọ̀nà yìí, àwọn Millerites rí ẹ̀rì Bíbẹ̀lì púpọ̀ gan-an láti fi Ẹ̀tílẹ̀yìn fún àwọn àṣọ̀tẹ̀lẹ̀ wọn, wọn sì tẹ̀sìwájú, wọn sì Ẹ̀ṣẹ̀ ní ibámu pẹ̀lú ilà̀nà kan tí Sister White dá mọ̀ lẹ̀yìn nàà.

“Kò sí ẹ̀ni tí ó mọ̀ ojọ̀ nàà tàbí wákàtí nàà’ ni àrìyànjiyàn tí àwọn tí ń kọ̀ ìgbàgbọ̀ nípa dídé Oluwa sáà máa ń mú wá síwájú júlọ̀. Ìwé Mímọ̀ nàà ni pé: ‘Ẹ̀sẹ̀bọ̀n ní ti ojọ̀ nàà àti wákàtí nàà, kò sí ẹ̀ni tí ó mọ̀ ọ̀n, kì í Ẹ̀ àwọn àngẹ̀lì ọ̀run pàápàá, bí kò Ẹ̀ Baba mi nikan.’ Mátíù 24:36. Àlàyẹ̀ tí ó Ẹ̀ kedere, tí ó sì ní ibámu pípe nípa ẹ̀ṣẹ̀ yìí ni àwọn tí wọn ń retí Oluwa fi hàn, a sì fi hàn ní kedere bí àwọn alatako wọn Ẹ̀ lò ó ní ọ̀nà tí kò tọ̀. Ọ̀rọ̀ nàà ni Kristi sọ̀ nínú ìjíròrò àgbàyanu yẹn pẹ̀lú àwọn ọ̀mọ̀-ẹ̀yìn Rẹ̀ lóri Ọ̀kẹ̀ Olifeti lẹ̀yìn tí Ó ti fi tẹ̀npilì sílẹ̀ fún ìgbà ikeyin. Àwọn ọ̀mọ̀-ẹ̀yìn nàà ti bi ibèrè yìí pé: ‘Kí ni yóò jẹ̀ àmì dídé Rẹ̀, àti tí ọ̀pin ayé?’ Jẹ̀sù fún wọn ní àwọn àmì, Ó sì wí pé: ‘Nígbà tí ẹ̀ bá rí gbogbo nńkan wọ̀nyí, ẹ̀ mọ̀ pé ó súnmọ̀, ó sì ti dé lẹ̀nu-ọ̀nà.’ Ẹ̀ṣẹ̀ 3, 33. Kò yẹ̀ kí a fi ọ̀rọ̀ kan tí Olùgbàlá sọ̀ ba ọ̀rọ̀ mìí tí Ó sọ̀ jẹ̀. Bí ó tilẹ̀ jẹ̀ pé kò sí ẹ̀ni tí ó mọ̀ ojọ̀ tàbí wákàtí dídé Rẹ̀, a ti kọ̀ wa, a sì ti pa á láṣẹ̀ fún wa pé ká mọ̀ nígbà tí ó bá súnmọ̀. A tún kọ̀ wa síí pé kí a foju kọ̀ ikilọ̀ Rẹ̀, kí a sì kọ̀ tàbí Ẹ̀sàika láti mọ̀ nígbà tí dídé Rẹ̀ bá súnmọ̀, yóò jẹ̀ ohun iparun fún wa gégé bí ó ti jẹ̀ fún àwọn tí wọn gbé ní ojọ̀ Nòá pé wọn kò mọ̀ ìgbà tí ikún omi ń bọ̀. Àti pé àkàwé tí ó wà nínú orí kan nàà, tí ó fiwéwe ọ̀mọ̀-ọ̀dọ̀ olóòtítọ̀ àti aláìṣòdótọ̀, tí ó sì sọ̀ ìdájọ̀ ẹ̀ni tí ó wí nínú ọ̀kàn rẹ̀ pé, ‘Oluwa mi ń pé nínú dídé Rẹ̀,’ ń fi hàn ní ìmọ̀lẹ̀ irú wo ni Kristi yóò wo àti san èrè fún àwọn tí Ó bá rí tí wọn ń sọ̀nà, tí wọn sì ń kọ̀ní nípa dídé Rẹ̀, àti àwọn tí ń sẹ̀ e. ‘Nítorí nàà, ẹ̀ máa sọ̀nà,’ ni Ó wí. ‘Ìbùkún ni fún ọ̀mọ̀-ọ̀dọ̀ nàà, ẹ̀ni tí oluwa rẹ̀ nígbà tí yóò dé yóò bá a ní Ẹ̀ṣẹ̀ bẹ̀.’ Ẹ̀ṣẹ̀ 42, 46. ‘Nítorí nàà, bí iwọ̀ kò bá sọ̀nà, ẹ̀ni yóò wá sóri rẹ̀ bí olẹ̀, iwọ̀ kì yóò sì mọ̀ wákàtí wo ni ẹ̀ni yóò fi dé sóri rẹ̀.’ Ìfihàn 3:3.” Ìjà Nlá, 370.

Nígbà tí àṣọ̀tẹ̀lẹ̀ Litch Ẹ̀ sí ìmúṣẹ̀, àwọn ẹ̀niyàn “tí wọn ní ẹ̀kọ̀ àti ipò darapọ̀ mọ̀ Miller, yálà nínú iwàású àti nínú títẹ̀jádẹ̀ àwọn èrò rẹ̀, àti láti 1840 sí 1844 Ẹ̀ṣẹ̀ nàà tàn kálẹ̀ lònà kánkán.” A fi agbára fún ihinrere Miller nígbà tí a fidí àwọn ọ̀fin rẹ̀ fún itumọ̀ àṣọ̀tẹ̀lẹ̀ múlẹ̀ gégé bí ọ̀fin tí ó bófin mu.

Gégé bí idáhùn sí imúṣe àṣotélé àkókò nàà, kì í ṣe pé a kan fidí òfin Miller múlẹ̀ nikan, tí ọ̀pọ̀lọ̀pọ̀ sì sí darapọ̀ mọ̀ ẹgbẹ̀ Millerite nígbà nàà, ṣùgbọ̀n ohun tí ó ṣe pàtàkì ní ti àṣotélé pẹ̀lú ni pé òfin àkókó nínú àwọn òfin Miller ni a ti fidí múlẹ̀. Pẹ̀lúpẹ̀lú, òtítọ̀ nàà pé imúmúlò ifidímúlẹ̀ nàà ṣelẹ̀ nípasẹ̀ lílọ̀ àṣotélé kan nípa ẹgbẹ̀ kejì nínú mẹ̀ta ẹgbẹ̀, èyí tí wọn tún jẹ̀ ipè karùn-ún, ikefà, àti ikeje.

Ìfúnnílára ihinrere Miller di ọ̀kan lára àwọn àmì-òṅà tí ó ṣe pàtàkì jùlọ̀ nínú ìgbimọ̀ àtúnṣe àwọn Millerite. A ti fi í ṣàpẹ̀rẹ̀ telẹ̀ nínú iribọ̀mi Jesu. Ó tọ̀ka sí i pé ilànà idánwò ikeyin fún àwọn èniyàn májẹmú àtíjọ̀ ti àkókò nàà (àwọn Púrótẹ̀sítàntì) ti bèrẹ̀. Ó di àfojúsùn ikolù Satani sí gbogbo ìgbimọ̀ àti ihinrere Millerite lápapọ̀.

“Ibèèrè èyíkẹ́yí tí Sátàni lè ru sókè nínú ọ̀kan láti dá iyèmẹ̀jì sílẹ̀ nípa itàn nílá ti àwọn ìrin-àjò ìgbà àtíjọ̀ ti àwọn èniyàn Ọ̀lórùn yóò mú inú ọ̀lánílá Sátàni rẹ̀ dùn, ó sì jẹ̀ ẹ̀ṣẹ̀ sí Ọ̀lórùn. Ìròyìn nípa bíbọ̀ Olúwa láipẹ̀ sí ayé wa nínú agbára àti ọ̀go nílá jẹ̀ òtítọ̀, àti ní ọ̀dún 1840 a gbé ọ̀pọ̀ ohùn sókè nínú ikéde rẹ̀.” Manuscript Releases, volume 9, 134.

Ní ojọ̀ kọ̀kànlá, oṣù Kẹ̀sán-án, ọ̀dún 2001, ẹgbẹ̀ kẹ̀ta dé sínú itàn àṣotélé. Iṣẹ̀lẹ̀ nàà jẹ́rìí sí òfin àkókó ti itumọ̀ àṣotélé tí iṣisẹ̀ àngẹ̀lì kẹ̀ta, tí ó bèrẹ̀ ní ọ̀dún 1989, ti gbà. Òtítọ̀ àkókó tí a sí sí ońṣẹ̀ iṣisẹ̀ àtúnṣe yẹn ni a sí ní ọ̀dún 1989, kì í sì í ṣe àwọn ẹ̀ṣẹ̀ mẹ̀fà ikeyin Danieli mọ̀kànlá. Òtítọ̀ nàà ni pé gbogbo àwọn iṣisẹ̀ àtúnṣe n sárá ní afiwe pẹ̀lú ara wọn, a sì gbọ̀dọ̀ mú wọn jọ̀ ilà lóri ilà kí a lè dá àwọn àbùdá iṣisẹ̀ àwọn ọ̀górùn-ún kan lé m̀erìnlélógòjì èniyàn mọ̀, èyí tí í ṣe iṣisẹ̀ àngẹ̀lì kẹ̀ta. Ìfihàn gbangba àkókó tí mo ṣe rí ni nípadé àgọ̀ kan ní ọ̀dún 1994, tàbí bóyá 1995. Ìfihàn nàà kì í ṣe lóri àwọn ẹ̀ṣẹ̀ mẹ̀fà ikeyin Danieli mọ̀kànlá, bí kò ṣe lóri àwọn ilà àtúnṣe tí n sárá ní afiwe pẹ̀lú ara wọn.

Nígbà tí àṣotélé nípa Islam ti iyonu kẹ̀ta ṣe ní ojọ̀ kẹ̀wàá-dín-lọ̀gbọ̀n, oṣù Kẹ̀sán, ọ̀dún 2001, ó bá ojọ̀ kẹ̀wàá-dín-lọ̀gbọ̀n, oṣù Kejo, ọ̀dún 1840 mu. Ní ọ̀dún 1840, àṣotélé kan nípa iyonu àkókó àti kejì fi iránṣẹ̀ àwọn Millerite múlẹ̀, àti ní ojọ̀ kẹ̀wàá-dín-lọ̀gbọ̀n, oṣù Kẹ̀sán, ọ̀dún 2001, àṣotélé kan nípa iyonu kẹ̀ta fi iránṣẹ̀ Future for America múlẹ̀. Imọ̀ idánimọ̀ òtítọ̀ nàà mú ọ̀pọ̀ èniyàn wá sínú iṣisẹ̀ nàà, níbi tí telẹ̀ rí ó ti jẹ̀ ti ẹnì kọ̀ọ̀kan ní pàtàkì. Nígbà nàà ni iránṣẹ̀ iṣisẹ̀ nàà àti aṣojú-iránṣẹ̀ nàà bèrẹ̀ sí í wà lábẹ̀ ikolù, gégé bí itàn ọ̀dún 1840 nàà ti di àfojúsùn ikolù Sátàni nípasẹ̀ àwọn ọ̀pọ̀ ọ̀dún tó tẹ̀ lẹ̀ e.

Àwọn tí wọn darapọ̀ mọ̀ ìgbimọ̀ Future for America gba àwọn òfin itumọ̀ àṣotélé tí ọ̀jìṣẹ̀ itàn nàà kó jọ̀. Ọ̀kan nínú àwọn òfin wònyẹn, bóyá èyí tí ó ṣe pàtàkì jùlọ̀ nínú wọn, ni ó jẹ̀, tí ó sì jẹ̀ títí di òní, ilò mẹ̀ta ti àṣotélé. Ọ̀jìṣẹ̀ nàà ti wá lóye pé àwọn òtítọ̀ àṣotélé kan ni a fi hàn nínú imúṣe mẹ̀ta pàtó. Nígbà tí a gbà pé itàn àwọn Millerite ni a tún ṣe nínú itàn àwọn ọ̀górùn-ún kan lé m̀erìnlélógòjì ẹgbẹ̀rún, a rí i pé August 11, 1840 jẹ̀ àpẹ̀rẹ̀ September 11, 2001, àti pé àwọn ilà àtúnṣe mímọ̀ yòókù pẹ̀lú ní àmì-òṅà kan nàà gan-an.

Èrì itúnṣe gbogbo ilà mímọ̀ ní itẹ̀sí ilà àngẹ̀lì kẹ̀ta ni Kinnìùn ẹ̀yà Júdá ṣípáyá nígbà nàà. A rí i pé gégé bí itàn àwọn Millerite ṣe mú àkàwé àwọn wúndiá mẹ̀wàá ṣe ní déédéé gégé bí a ti kọ̀ ó, bèẹ̀ nàà ni itàn Future for America ṣe rí.

“Ọ̀pọ̀ ìgbà ni a máa n tọ̀ka sí mi sí àkàwé àwọn wúndiá mẹ̀wàá, márùn-ún nínú wọn jẹ̀ ológbọ̀n, márùn-ún sì jẹ̀ aṣiwèrè. A ti mú àkàwé yíi ṣe, a ó sì tún mú un ṣe dé ẹ̀kúnrẹ̀rẹ̀ gégé bí

a ɛe kọ ọ gan-an, nítorí ọ ní ilò àkànṣe fún àkókò yíí, àti pé, gégé bí ihinrere ángẹ̀lì kẹta, a ti mú un ɛe, yóò sì máa bá a lọ ní jǐjé òtítọ̀ isinsinyí títí dì iparí àkókò.” Review and Herald, August 19, 1890.

Àwọn àrà méje ti Ifihàn orí kẹwáá ni a mò gégé bí ohun tí ń sàfihàn irírí àwọn omo-ẹ̀yìn Miller láti August 11, 1840 títí dé October 22, 1844, àti pẹ̀lú itàn láti September 11, 2001 títí dé òfin Ojọ̀ Àìkú tí ó súnmó dé.

“Ìmòlẹ̀ àkànṣe tí a fi fún Jòhánù tí a sì fi hàn nínú ààrà méje náà jé àlàye àwọn iṣẹ̀lẹ̀ tí yóò ṣeṣe lábẹ̀ àwọn ihinrere ángẹ̀lì kìn-ín-ní àti kejì....”

“Lẹ̀yìn tí àwọn àrà méje wònyí ti sọ ohùn wọn jáde, àṣe náà wá sí ọ̀dọ̀ Jòhánù gégé bí ọ ti wá sí ọ̀dọ̀ Dániẹ̀lì ní ti iwé kékeré náà: ‘Dì àwọn ohun tí àwọn àrà méje náà sọ mú.’ Àwọn wònyí ní ti ɛe pẹ̀lú àwọn iṣẹ̀lẹ̀ ojọ̀ iwájú tí a ọ̀ò túbò ṣípáyá wọn ní itòlẹ̀ṣeṣe wọn.” The Seventh-day Adventist Bible Commentary, idípọ̀ 7, 971.

A mò pé Sister White sọ ní tààrà pé iṣisẹ̀ àìkúró iránṣẹ̀ ángẹ̀lì kẹta ń lọ ní ilà kan náà pẹ̀lú iṣisẹ̀ àìkúró àwọn ángẹ̀lì kìníní àti kejì.

“Olorun ti fi àwọn iránṣẹ̀ Ifihàn 14 sí ipò wọn nínú ilà àṣotẹ̀lẹ̀, iṣe wọn kì yóò sì dáwọ̀ dúró títí dì iparí itàn ayé yíí. Iránṣẹ̀ ángẹ̀lì àkókò àti èkejì ṣì jé òtítọ̀ fún àkókò yíí, wọn sì ní láti máa lọ ní ibámu pẹ̀lú ẹ̀yí tí ń tẹ̀ lé e. Ángẹ̀lì kẹta ń kéde ikilọ̀ rẹ̀ pẹ̀lú ohùn ńlá. ‘Lẹ̀yìn nńkan wònyí,’ ni Jòhánù wí, ‘mo rí ángẹ̀lì mիրան sọ kalẹ̀ láti ọrun wá, ẹni tí ó ní agbára ńlá, ilẹ̀ ayé sì tan mólẹ̀ pẹ̀lú ọ̀go rẹ̀.’ Nínú itanmólẹ̀ yíí, imólẹ̀ gbogbo àwọn iránṣẹ̀ mètẹ̀tẹ̀ta ni a ti dàpọ̀.” The 1888 Materials, 803, 804.

Ìṣíkiri ángẹ̀lì àkókò àti kejì ń lọ ní ibámu pẹ̀lú iṣíkiri ángẹ̀lì kẹta. Àṣotẹ̀lẹ̀ tí ó fi agbára fún iṣíkiri ángẹ̀lì àkókò àti kejì, ni a fi agbára fún nípa imúṣe àṣotẹ̀lẹ̀ àkókò kan ti ègbé àkókò àti kejì, àti fífi agbára fún iṣíkiri ángẹ̀lì kẹta ni a fi agbára fún nípa imúṣe àṣotẹ̀lẹ̀ kan ti ègbé kẹta.

Gégé bí ọ ti rí ní August 11, 1840, nígbà tí a fidí iránṣẹ̀ Future for America múlẹ̀, “òpòlọ̀pò èniyàn ni a dá lójú nípa itónisọ̀nà tòótọ̀ àwọn ilàna itumọ̀ àṣotẹ̀lẹ̀ tí Future for America gbà,” àti pé “a fi imúnìlòkànlẹ̀ àgbàyanu kan fún iṣisẹ̀ advent.” “Àwọn ọkúnrin onímò àti àwọn ẹni ipò” darapọ̀ mó Future for America, “ní iwàásù àti ní títẹ̀jádẹ̀” iránṣẹ̀ àṣotẹ̀lẹ̀ ti Future for America. Òfin pàtọ̀ ti Future for America tí ó fi September 11, 2001 hàn gbangba gégé bí imúṣe àṣotẹ̀lẹ̀ ni “ilò mètá ti àṣotẹ̀lẹ̀.”

Nígbà tí a bá tẹ̀wọ̀ gba iwòye ipilẹ̀ ti Islam nípa ègbé àkókò àti ègbé kejì, gégé bí a ti sàfihàn rẹ̀ lórí àwọn àwòrán mímo méjèjèjì, ní ibámu pẹ̀lú ẹ̀rì tí a kọ̀ sílẹ̀ ti àwọn tí wọn kòni ní ihin-iṣe náà, a mò àwọn àbùdá àṣotẹ̀lẹ̀ pàtọ̀ tí ó ní í ɛe pẹ̀lú ègbé àkókò, àti ègbé kejì. Bíbẹ̀lì ń kòni leraléra, ní onírúurú ọ̀nà, pé òtítọ̀ ni a fi ijẹ́rìí àwọn méjì múlẹ̀. Àwọn àbùdá àṣotẹ̀lẹ̀ ti ègbé àkókò, ní ipapọ̀ pẹ̀lú àwọn àbùdá àṣotẹ̀lẹ̀ ti ègbé kejì, ń fi àwọn àbùdá àṣotẹ̀lẹ̀ ti ègbé kẹta múlẹ̀. Ilò Islam ní ilọ̀po mètá ɛe pàtọ̀ tó bèẹ̀ nínú mímo idégbòò ègbé kẹta ní September 11, 2001, tí kò ɛe ɛe kí a má rí i, bí ọ̀ tilẹ̀ jé pé ọ̀pò èniyàn yan láti pa ojú wọn mó sí ẹ̀rì náà.

Ìṣàmúlò àṣotẹ̀lẹ̀ ní ilọ̀po mètá fi idí múlẹ̀ pé iyonu kẹta dé ní September 11, 2001. Nígbà náà ni a rí i pé ilàna náà ti ní ibáṣepọ̀ tààrà pẹ̀lú iránṣẹ̀ ángẹ̀lì kejì, ẹ̀yí tí, ní àkókò àwọn Millerite àti pẹ̀lú ní

àkókò ẹgbèrún m̀erìnlélógójì [144,000], jẹ̀ àkókò tí a tú Ẹ̀mí Mímó jade. Àwọn ìtàn méjèjì jẹ̀ imúṣe òwe àkàwé àwọn wúndíá m̀ewàá, àti nínú òwe àkàwé nàà, ìránṣe Ẹ̀kún Àárín Òru ni ibi tí ìyàtò láàárín àwọn ológbón àti aṣiwèrè ti farahàn, àti nìbè ni a ti fi agbára fún ìránṣe àngẹ̀lì kejì.

“Ní iparí ihìn-rere àngẹ̀lì kejì, mo rí imólẹ̀ òlá kan láti ọ̀run tí ǹ t̀n sóri àwọn èniyàn Olórun. Àwọn ìtànṣán imólẹ̀ yí dàbí ẹ̀ni pé wón mólẹ̀ gidigidi bí oòrùn. Mo sì gbó ohùn àwọn àngẹ̀lì tí ǹ kẹ̀ pé, ‘Wò ó, Oko Ìyàwó ǹ bọ; ẹ̀ jade lo pàdé Rẹ!’”

“Èyí ni igbe ọ̀gànjó, èyí tí yòò fi agbára fún ihìn iṣe àngẹ̀lì kejì. A rán àwọn àngẹ̀lì láti ọ̀run wá láti jí àwọn ẹ̀ni mímó tí wón ti rẹ̀wẹ̀sì lókàn, kí wón sì mú wón pèsè fún iṣe òlá tí ó wá níwájú wón. Kí í ṣe àwọn ọ̀kùnrin tí ó ní ẹ̀bùn jùlò ni wón kókó gba ihìn iṣe yí. A rán àwọn àngẹ̀lì sí àwọn onírẹ̀lẹ̀, àwọn ẹ̀ni ifókànsin, wón sì rò wón gidigidi láti gbé igbe nàà sókè pé, ‘Kíyèsì í, Oko Ìyàwó ǹ bọ; ẹ̀ jade lo láti pàdé Rẹ!’” Early Writings, 238.

Nínú ìtàn àngẹ̀lì àkókó àti ẹ̀lẹ̀ẹ̀kejì, itújade Ẹ̀mí Mímó ni a mú ṣe nípasẹ̀ Bíbo Ní Òru tí ó dara pọ̀ mọ̀ ifẹ̀rọ̀ṣe àngẹ̀lì kejì. Èyí tún ṣe àtúnṣe nínú ìtàn àngẹ̀lì keta.

“A rán àwọn àngẹ̀lì lo láti ṣ̀erànwọ̀ fún àngẹ̀lì alágbára láti ọ̀run wá, mo sì gbó ohùn tí ó dàbí ẹ̀ni pé ó ǹ dún ní ibi gbogbo pé, Ẹ̀ jade kúrò nínú rẹ̀, ẹ̀yin èniyàn mi, kí ẹ̀ má bàa ní ipin nínú ẹ̀ṣe rẹ̀, kí ẹ̀ má sì gba nínú àwọn àjàkálẹ̀-àrùn rẹ̀; nítorí ẹ̀ṣe rẹ̀ ti dé ọ̀run, Olórun sì ti rántí àìṣòdodo rẹ̀. Ìránṣe yí dàbí ẹ̀ni pé ó jẹ̀ àfikún sí ìránṣe keta nàà, ó sì darapọ̀ mọ̀ ọ̀n, gégé bí igbe ọ̀gànjó ṣe darapọ̀ mọ̀ ìránṣe àngẹ̀lì kejì ní ọ̀dún 1844. Ọ̀go Olórun bà lé àwọn ẹ̀ni-mímó onísùúrù tí ǹ dúró de e, wón sì fi ìgboyà fúnni ní ikilò gbèyìn tí ó ṣe pàtàkì nàà, ní fifọ̀ iṣubú Bábílónì hàn gbangba, àti ní pípe àwọn èniyàn Olórun pé kí wón jade kúrò nínú rẹ̀; kí wón lè bọ̀ lowọ̀ idájó ẹ̀lẹ̀rùjẹ̀ rẹ̀.” Spiritual Gifts, ìdì 1, 195.

Ní ti ilò wòlì m̀eta ti àṣotẹ̀lẹ̀, ihìn-iṣe àngẹ̀lì kejì ǹ sojú fún ilò m̀eta ti àṣotẹ̀lẹ̀, nítorí pé ihìn nàà nínú ìtàn méjèjì ni pé Bábílónì ti ṣubú lẹ̀mèjì.

Angẹ̀lì m̀ìrán sì tẹ̀lẹ̀ e, ó ǹ wí pé, Bábílónì ti ṣubú, ti ṣubú, ilú òlá nàà, nítorí ó mú kí gbogbo orílẹ̀-èdè mu wáini ibínú àgbèrè rẹ̀. Ìfihàn 14:8.

Angẹ̀lì alágbára ti Ìṣipayá m̀ewàá sòkalẹ̀ pèlú imúṣe àṣotẹ̀lẹ̀ ikilò àkókó àti ẹ̀kejì ní ojó kẹ̀rínlá oṣù Kejo, ọ̀dún 1840, àti ní ṣíṣe bẹ̀cè ó ṣàpẹ̀rẹ̀ isòkalẹ̀ angẹ̀lì alágbára ti Ìṣipayá orí kejidínlógún ní ojó kòkànlá oṣù Kẹ́sán, ọ̀dún 2001. Angẹ̀lì nàà tí ǹ tan ayé mólẹ̀ pèlú ọ̀go Rẹ̀ nígbà nàà ṣe ikéde kan.

Ó sì kẹ̀ pé pèlú ohùn líle, ó ní, Babiloni òlá nàà ti ṣubú, ó ti ṣubú; ó sì di ibùgbé àwọn ẹ̀mí ẹ̀ṣù, àti ibùdó gbogbo ẹ̀mí àimó, àti àgò gbogbo ẹ̀yẹ àimó àti ẹ̀lẹ̀gàn. Ìfihàn 18:2.

Ihìn iṣe angẹ̀lì kejì ti orí kẹ̀rínlá, àti ti angẹ̀lì alágbára ti orí kejidínlógún, ǹ fi hàn pé Babiloni ti ṣubú lẹ̀mèjì, ihìn nàà sì ǹ dá Babiloni ti àwọn ojó ikeyin mọ̀. Ó ǹ dá Babiloni ti àwọn ojó ikeyin mọ̀, nítorí ìgbà méjì tí Babiloni ti ṣubú tẹ̀lẹ̀ rí ní àkókò Nimrodu, àti ní àkókò Nebukadinésári tí tí dé Belshasari, ni ó fi àwọn àbùdá àṣotẹ̀lẹ̀ iṣubú àgbèrè nàà tí Ìfihàn orí ketàdínlógún lélẹ̀, ẹ̀ni tí a kọ̀ sí iwájú orí rẹ̀ pé, “Babiloni Òlá.” Láti mọ̀ iṣubú Babiloni nàà ní àwọn ojó ikeyin, a nílò àwọn ẹ̀lẹ̀rì méjì tí àwọn iṣubú méjì tí Babiloni sáájú, nítorí ihìn àwọn ojó ikeyin ni pé, Babiloni ti ṣubú, ti ṣubú. Nígbà tí angẹ̀lì alágbára sòkalẹ̀ nígbà tí a mú àwọn ilé gíga òlá tí Ìlú New York wó lulẹ̀ nípa ifowọ̀kan Olórun, nípa ikéde Rẹ̀ ni Ó fi hàn pé ilàna ilò m̀etẹ̀ta ti àṣotẹ̀lẹ̀ ǹ sàkóso. Ilàna ilò

mètèètà ti àsoṭélè tí ó fi ojò kẹ̀rínlá oṣù Kẹ́sán, ọ̀dún 2001, múlẹ̀ gẹ́gẹ́ bí ìmúṣe ọ̀rọ̀ àsoṭélè Ọ̀lọ̀run ni ilò mètèètà ti àwọn eḡbé mètà.

Ní ìmúṣe yẹn, ọ̀pọ̀ ènìyàn darapọ̀ mọ̀ ìṣìṣe Future for America, wọn sì dá wọn lójú nípa àwọn ilàna ìtumọ̀ àsoṭélè tí Future for America ti lò. August 11, 1840 tún ṣe ara rẹ̀, àti pé, ní ṣìṣe bẹ̀, àtúnsẹ̀ nàà kò fi ilàna àkókó Miller múlẹ̀, èyí tí ó jẹ̀ pé ojò kan dúró fún ọ̀dún kan nínú àsoṭélè Bíbélì, nítorí pé ilàna àkókó ti Future for America ni pé itàn àwọn iránsẹ̀ Millerite nípa àwọn ihinrere àngẹ̀lì kìn-ín-ní àti kejì ni a tún ṣe nínú itàn ìṣìṣe àngẹ̀lì kẹ̀ta.

Ó dà bí ohun tí ó hàn gbangba fúnra rẹ̀ pé bí ọ̀dún 1840 bá di ikolù pátó kan láti ọ̀dọ̀ ọ̀lánílá Satani rẹ̀, gẹ́gẹ́ bí Sister White ti ṣe mọ̀ Satani, nígbà nàà itàn September 11, 2001 nàà yóò sì jẹ̀ ohun tí ikolù irú bẹ̀ yóò kan. Nítorí nàà, a rí àwọn ẹ̀kọ̀ ìdítẹ̀ tí n tọ̀ka sí ipa àwọn globalist, tàbí àwọn Jesuits, tàbí CIA, tàbí àwọn Bushes, tàbí àpapọ̀ kan lára àwọn agbára wònyí. Àwọn ẹ̀kọ̀ wònyí, bí ó tilẹ̀ jẹ̀ pé wón ní diẹ̀ nínú àwọn èròjà òtítọ̀ kan, ni a ṣe láti tako èrò nàà pé ifowọ̀kan kan láti ọ̀dọ̀ Ọ̀lọ̀run ni ó mú kí àwọn ilé nílá New York City wó lulẹ̀, nípa bẹ̀ sì fi àmì díde ìdààmú kẹ̀ta sínú itàn ìṣìṣe àwọn eḡbẹ̀rún mẹ̀rínlélógórin àti eḡbẹ̀rún mẹ̀rín nàà.

“Ṣe nísinsin yìí ni ọ̀rọ̀ nàà dé pé mo ti kẹ́de pé a óò fi ìgbì omi nílá gbá New York kúrò? Èyí ni èmi kò tii sọ rí. Mo ti sọ pé, bí mo ti n wo àwọn ilé nílánílá tí wón n kọ̀ sibẹ̀, òkè lé òkè, pé, ‘Irú ìṣẹ̀lẹ̀ èrù wo ni yóò ṣẹ̀lẹ̀ nígbà tí Olúwa yóò dide láti mi ayé gidigidi! Nígbà nàà ni a óo mú àwọn ọ̀rọ̀ Ìfihàn 18:1–3 ṣe.’ Gbogbo orí kẹ̀tálá [18] nínú Ìfihàn jẹ̀ ìkilò nípa ohun tí n bọ̀ sórí ayé. Ṣùgbọ̀n èmi kò ní ìmọ̀lẹ̀ kankan ní pátó ní ti ohun tí n bọ̀ sórí New York, bí kò ṣe pé mo mọ̀ pé ní ojò kan àwọn ilé nílánílá ibẹ̀ ni a óo wó lulẹ̀ nípasẹ̀ yíyí àti yíyípadà agbára Ọ̀lọ̀run. Láti inú ìmọ̀lẹ̀ tí a fi fún mi, mo mọ̀ pé iparun wà nínú ayé. Ọ̀rọ̀ kan láti ọ̀dọ̀ Olúwa, ifowọ̀kan kan láti agbára nílá rẹ̀, àwọn ilé gíga nílá wònyí yóò ṣubú. Ìṣẹ̀lẹ̀ yóò ṣẹ̀lẹ̀ tí ibẹ̀rù rẹ̀ a kò lè fojú inú wò.” Review and Herald, July 5, 1906.

Àwọn ẹ̀kọ̀ ìdítẹ̀ nàà, yálá wón kò ní òtítọ̀ rára tàbí pé wón ní apá kan nínú òtítọ̀, gbogbo wón ni wón n ba òtítọ̀ jẹ̀ pé ìṣe ìtọ̀jú àtòrunwá Ọ̀lọ̀run ni ó mú kí àwọn ìṣẹ̀lẹ̀ ojò nàà ṣe. Àwọn ẹ̀kọ̀ ìdítẹ̀ onírúurú wònyí jẹ̀ ikolù Sátáni láti ọ̀de ìṣìṣe nàà sí òtítọ̀, ṣùgbọ̀n ó tún ṣìṣe láti ba òtítọ̀ jẹ̀ láti inú ìṣìṣe nàà pẹ̀lú. Ọ̀kan nínú àwọn ikolù inú wònyí dá lóri ikòsílẹ̀ Ròòmù gẹ́gẹ́ bí kókó-ọ̀rọ̀ iwé Joeli.

A ó wo àriyànjiyàn yẹn nínú àpilẹ̀kọ̀ tí ó tẹ̀lẹ̀.

Ọ̀rọ̀ Olúwa tí ó tọ̀ Joeli ọ̀mọ̀ Pétúeli wá. E gbọ̀ èyí, èyin àgbàlagbà, kí e sì tẹ̀tí sí i, gbogbo èyin olùgbé ilé nàà. Njẹ̀ irú èyí ti ṣẹ̀lẹ̀ ní ojò ayé yín, tàbí ní ojò àwọn baba yín pàápàá? E sọ ó fún àwọn ọ̀mọ̀ yín, kí àwọn ọ̀mọ̀ yín sì sọ ó fún àwọn ọ̀mọ̀ wón, àti àwọn ọ̀mọ̀ wón fún ìran miiran. Èyí tí esù àkókó fi sílẹ̀ ni esù jẹ; èyí tí esù fi sílẹ̀ ni kokoro apanirun jẹ; èyí tí kokoro apanirun fi sílẹ̀ ni caterpillar jẹ. E jí, èyin ọ̀mùtípara, kí e sì sọkún; e ké, gbogbo èyin ọ̀lọ̀mu wáinì, nítorí ọ̀tí wáinì tuntun; nítorí a ti gé e kúrò ní ẹ̀nu yín. Nítorí orílẹ̀-èdè kan ti gòkè wá sí ilẹ̀ mi, alágbára, tí kò sì níye; eyín rẹ̀ ni eyín kinniún, ó sì ní eyín àgbà gẹ́gẹ́ bí ti kinniún nílá. Joeli 1:1–6.